

NÉPNEVELŐ

A MAGYARORSZÁGI KATH. TANÍTÓSÁG HIVATALOS LAPJA

Kiadja a SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT Budapesten.

<p>Megjelenik minden héten egyszer, vasárnap. Megkapja e lapot minden kath. népoktatási intézet egy példányban ingyen. Előfizetési ár: egész évre 6 K. Kéziratokat nem küldünk vissza.</p>	<p>Szerkesztőség és kiadóhivatal BUDAPEST, VIII., Szentkirályi-utca 28. (SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT)</p>	<p>A pályázati hirdetéseknel minden egyes szóért, minden közlés után 6 fillér fizetendő. Állandó hirdetéseknel nagyobb kedvezmény. Kisebb hirdetésekre külön árszabás. Egész oldal...kor. 50.— Negyed oldal...kor. 15.— Fél oldal... * 28.— Nyolcad oldal * 10.— A díjak előre beküldendők a Szent-István-Társulathoz.</p>
---	---	--

A szabadiskolák és a sajtó.

Tervbe vettem — de időből nem futja — hogy a munkások számára szerkesztett fővárosi és vidéki napi-, szak- és időszaki nyomtatványok különleges szótárát összeállítom. Ostoba, buta, állat, kozák, gazember, sötétlelkű, fekete gróf, csuszómászó, talpnyaló, hazaffy, koalíciós-csürhe, népbuító, csuhás, kereszt-pók stb., stb. ilyenforma a szótár.

Külön szótára van a pornográf irodalomnak. Más nyelven szólnak e lapok saját olvasóikhoz és olvasóikról. Van külön szótárunk az egyes szakokról és osztályokról stb. Igen gazdag nyelvük van saját eszmék kifejezésére és hatalmas arzenállal rendelkeznek a saját szempontjukból kifejtendő gúnyolódásra, értve ezalatt a papok gúnyolását.

A «rendőr-kozákok», «rendőr-legények», «pléhes-vérebek» számára egész külön irodalmi műfaj képződött ki, hatalmas szólamokból összeállított cikkekből.

A parlament gúnyolása, a szolgálékünek nevezett sajtó, mely alatt a nem szocialista irányú lapok értendők, lerántása; a községi, járási és vármegyei élet csuffatétele, szolgabírák, al- és főispánok gyalázása, mind kifejtett irányokban jelentkezik, úgy, hogy gyakorlott olvasó a címből vagy az első sorokból előre megmondhatja, hogy a cikkben miről lesz szó.

Az a szótár mindenképp előtt jelzi, hogy

1. Az irodalom, legyen az napi sajtó, költészet, tudomány, színészet magával ragadta a társadalom legalsóbb rétegeit is. Ma olvas a földműves, az iparos, a kereskedő, a gyári munkás, a napszámos, a eseléd, a béres, a kocsis, szóval mindenki. Nagyjelentőségű ténye ez korunknak. Míg az 50 év előtti nép vak babonák elbeszélésével, meghallgatásával, álhirektől való rémüldözéssel elégitette ki képzeletét, a mai nép, noha igen alsórangú sajtó termékek útján, a való eseményeket ismeri és beszél meg.

Az a szótár azt bizonyítja, hogy alacsony

műveltségi fokon álló, a durvább életmódhoz szokott, beszédében, vicceiben, gúnyjában durva nép számára készült, olyan nép számára, amely nincs szokva a Vörösmarty elegáns Arany János zamatos, Petőfi tiszta és erélyes stíljéhez; nem ismeri Kossuth és Deák nevezetes körmondait; Kölesey gyöngéd és igaz lelkét, hanem szavait az istállóban, a koresmában, műhelyben gyűjtötte s fogalmai is e szavakhoz vannak kötve; de azt is bizonyítja, hogy noha durva, faragatlan, fésületlen, bárdolatlan, mégis szükség van rá, mert a sajtó, az a nagy általánosító, fogalmakhoz, ítéletekhez, következtetésekhez, sőt nagy eszmékhez mindenkit felemelő hatalom, török vagy szakad, így vagy úgy, erkölcsökön, esztetikán, vallási nézeteken keresztül, nagy emberiségi érdekből, nagy gazdasági célokért utat akar törni a legalsó néprétegekhez s akkora rettenetes hatalma és ereje van, hogy e szándékában megállítani nem lehet. Árvíz ez, mely tördeli a sziklákat, sodorja a legszebb épületeket s piszkos iszapjával, a mindenféle csatornákból lemosott törmelékkel előnti a legszebb parkokat, a legáldásdusabb termőföldet. Vihar ez, melyet az eszmék orkánya kerget, porfelleget hajtva maga előtt s felhőszakadásaival és rettenetes villámaival rombolva söpör végig a közéleten.

2. Különösen támadja a kiemelkedő eszeseket. A kormányrendszert, a vallási intézményeket, a vármegyét, mint az alkotmány védő bástyáit, az erkölcsi és vallási nézeteket, sőt magát a nemzeti eszmét is s ahol korhadt, rosszul készült, eléggé nem védett, meg nem erősített alkatrészekre talál, azokat menthetetlenül lerombolja.

Pusztítja azt is, ami hasznos. A női erkölcsöt, a gyermek ártatlanságot, a családi szentélyt, az oltár szentségét, az iskolai fegyelmet, a tekintélyt, mindent mindent, akár jó, akár rossz, ami nem elég erős e viharral, ez árvízzel szemben megállni.

Van-e ez ellen orvosság? A szegedi ember tüdővészben halt meg. Az anyakönyvvezető azt

mondja a fiának, bizony ösém, erre a betegségre csakugyan nincs orvosság. A fiú nagyot nyel s aztán imígyen szól: «Orvosság van, de nem használ.»

Meglehet, hogy alábbi recipém is hasonlatos a szegedi orvoséhoz, de azért csak megírom.

Miért nem élvezzük, mi, a művelt osztályhoz tartozó emberek az irodalom durva és erkölcstelen termékeit?

Egyszerűen azért, mert:

1. Izlésünk fejlett, és

2. Kritikai képességet szereztünk.

Ez a kettős gát az, amely elzárja előlünk a stílt és az aljas irodalmat. Mi az új eszmét finom, elegáns, magas nyelven akarjuk ismerni és élvezni. Annaira vagyunk, hogy minden gondolkodási irány számára külön irodalmi műfajt kívánunk. Más hangot várunk a böleselkedve, mást az érzelmesen, mást a tudományosan, ismét mást a családiasan stb. beszélő írótól. Az újságok közül azt kedveljük, amelyek változatos, szellemes, amellet magas nívójú vezércikkeket, tárcákat, ötletes csevegéseket, egészséges lélekből fakadó verseket, röviden, de tartalmasan megírt tudósításokat stb. tud produkálni. A gorombáskodó lapokat egyszerűen félre dobjuk, perverz irodalmi termékeket utálatlalt kísérjük, mert izlésünk nem tud velük kibékülni. A vicelaptól is finom képeket és szellemes humort várunk.

Ez az izlés.

Kritikai képességünk pedig abban nyilvánul, hogy a nyomtatott betű nem tud elbolondítani. Hiába ír nekünk a legkörmönfontabb prókátor, vagy a legötletesebb tárcairó olyan dolgokról igazat, amelyek nem igazak. Használhatja a görög sofisták összes leleményességét, ferdíthet tényeket amint csak akar, hamisíthat történelmet százszor, ezerszer, kritikai képzettségünk erején minden törekvése hajótörést szenved. E sorok írója Renan könyvéből ismerte fel a bibliai racionalizmus értéktelenségét s Zola mű-eiből tanulta meg a realista irodalom roppant tevéseit. Tolsztojban egy beteg társadalom beteg lelkű eszmehordozóját fedezte fel s Mantegazzában az irodalmi kalózok atyamesterére bukkant. Pedig ez írók örök vitaanyagot s világméreteket vetettek felszínre. Nyilvánvaló ezekből, hogy a kritikai képesség s az izlés azok a fegyverek, amelyekkel azonkívül, hogy az eszmék fennebb vázolt harcában eligazodhatunk, egyben az irodalom lesüllyedése ellen az erkölcstelen irodalom veszélyeivel szemben kellőképpen védekezhünk.

A népet megtanítják a peronoszpora, a filoxéra, a lépfene, a betűzöszu, a cecelég, az üszögomba, rozsda stb. elleni védekezésre; miért ne lehetne kiképezni a sajtó-paraziták elleni védekezésre is?

Itt a sajtótörvény reformja egyáltalán nem segít. Kossuth Lajosnak a bécsi kormány második alkalommal azért nem adott hírlapirási

engedélyt, mert a cenzura nem volt képes a lángeszű íróval elbánni, sőt tény, hogy a megcenzurázott részek voltak veszélytelenek s a meghagyott részekben volt igazi forradalmi hang s ezt Kossuth szándékosan tudta így csinálni.

A sajtó veszélyei ellen a nép izlését és kritikai képességét kell akcióba vinni.

És e pontban üli diadalát a szabadtanítás eszméje. A pécsi szabad iskolák szervezésénél — bevallom tévedésemet, — a szociológiai és természettudományi ismeretek terjesztése mellett igyekeztem propagandát csinálni. Azonban be kell ismernem, hogy ez, ha a népről van szó, korai. Itt is meg kell tartani azt a sorrendet, amit a történelem mutat. Első a költészet és általában a szépirodalom. Ami izlésünk és kritikai érzésünk Petőfi, Arany, Tompa, Vörösmarty, Kölesey, Jósika, Jókai s más nagy írók művein fejlődött ki. Csak ezután térhettünk át a természeti és böleseleti ismeretek megszerzésére. És ez természetes. A forma, a nyelv és a fogalmak általánossága kívántatik ahhoz, hogy mélyebbigazságokhoz juthassunk. Ezt pedig a szépirodalom nyújtja.

A magyar tanítósnak e szerint kezében van a sajtó megrendszabályozásának fegyvere. Nagy és kemény munka, de dicsőségteljes. *Elodázhatatlan kötelessége a 30.000 tanítónak, hogy a szabadiskolák szervezéséhez, csupán azon egy okból is hozzájárasson, hogy a nép izlését és kritikai érzékét létrehozza s bizonyosak lehetünk benne, hogy a sajtóbetyárok, pornográf írók, perverz sajtókalózok éhen vesznek, vagy visszatérnek a kaszához és kapához, amelyet tolluk segélyével akarnak elkerülni.*

Irodalmunk szép és gazdag akár a régi, akár az új írókat nézzük. Azonkívül fordítások is bőven vannak s az ifjusági könyvtárak katalogusa annyi gonddal van össze állítva, hogy ennek segélyével gyönyörűen rá lehet vezetni a népet a szebb, jobb és igazabb irodalom megkedvelésére. Első és legnagyobb feladatunk tehát a szabadiskolák útján ezt a hatalmas munkát megkezdeni.

Hogy közművelődés szempontjából ez hova vezet, azt nem kell bővebben fejtegetni. Egy nagy, széles, mély és tartalmas kultúra konturjai tűnedeznek elő ez irányzatból, a melynek határai a végtelenben tűnnek el.

S vajjon az új világ, az új eszme szenved-e? Visszaszorul-e ezáltal? Tudnunk kell, hogy az új eszméket, azt az új világot, amelynek küszöbén állunk, de amelyet bizonyos irányok maguknak akarnak lefoglalni, eszmében, gondolatban éppen azon nagy írók alkották meg, akiknek művei mint szépirodalmi termékek is legmagasabban állanak. Ezekről vették a mostani nagyhangú öblös torkú írók s mivel a megvalósításban véletlenül részük van, azt hiszik, hogy tőlük ered. Vörösmarty «Gondolatok a könyvtárban» című verse az összes szocialista eszméket kifejezi. Madách műve már csuffá is teszi.

Petőfit maguk a szociálisták ünneplik. Jókai mint jós tűnik fel irodalmunkban stb.

Vagyis, éppen ellenkezőleg, a nemesebb, tisztultabb irodalom útján fognak azok a nagy eszmék elterjedni, amelyeket ma tüzzel-vassal akarnak a népbe tölesérezni; de azzal az előnnyel, hogy a durva és erkölestelen sajtó talaját vesztíti, a gyűlölködés alábbhagy s az átalakulás zökkenés nélkül megy végbe, hogy tért hódítson az új eszméből ami jó és nemes s megőriztessek a régiből ami a vallásos és hazafias szívnek és elmének egyaránt becses. A magyar tanító pedig e szempontból ulti nemes, ideális életének diadalát.

Pécs.

Kóródy Miklós.

Gyuri bácsi.

Akkor, régen, mikor még *kistanító* voltam, az ősz Duna mellett, egy nagyobb városban vezetgettem a nebulókat az ábc mélységes titkaiba. Kollégáim között volt egy Mathuzálem-korú, jóságos öreg, a Gyuri bácsi. Atyai jóindulattal volt mindnyájunk iránt; el-elmondogatta tapasztalatait, adta nekünk a jótanácsokat, már amennyi tőle kitelt; mesélt az elmúlt jó időről. Sokat, igen sokat beszélhetett, mert már mint tanító felszázadnál több időt töltött az iskola falai között. Tiszteltük, szerettük mindnyájan, de az egész város is; mindenkinek csak Gyuri bácsija volt.

Nehéz idők jártak akkor. Ugyancsak vigyáznunk kellett minden szavunkra, mert senki sem tudhatta, vajjon ott hajtja-e le este fáradt fejét, ahol reggel nyugodtan fölbredt. Csak a «gutgesinnt» polgárok éltek nyugodt napokat. Azok mindenütt pártfogásban, előmenetelben, kitüntetésben részesültek.

Egyetlen érdemül róhatjuk föl az akkori kormánynak, hogy a népnevelésre nagy gondot fordított. Egymás után állította a népiskolákat, ahol csak szükségesnek találta. Hanem gondja volt arra is, hogy ahová csak lehetett, német, vagy németérmű tanítókat és tanárokat telepítsen. És bizony-bizony nem rajta mult, hogy az iskolák el nem németesedtek. Ahol meg öreg tanítókat talált, akik az új kormány előtt nem borultak földre, nyugalomba küldte.

Az én Gyuri bácsim sem kerülhetette ki sorát. Amint a kormány értesült, hogy nem tartozik a fürge tanítók közé, hozzá még elkéserevé emlegeti a letűnt, boldog időket: elhatározta, hogy nyugalomba küldi.

Mint a villámesapás, úgy érte a szegény öreg a hivatalos tudósítás, hogy aranykeresztet kap, de elmehe Isten hírével, nincs reá szükség.

— Mit csinálók... mit csinálók, ha nem mehetek a gyermekek közé! — sóhajtott előttünk könnyes szemekkel, mikor nyugdíjazása szóba került. És nem tudtuk megnyugtani. Nem tudtuk vele elhíetni, hogy az a nyugalmazott álla-

pot nem oly rossz mesterség. Csak sóhajtozott, csak panaszkodott.

A nagy ünnep, a kereszt feltüzésének napja elérkezett. Talpon volt az egész város; mert alig volt a felnőttek között is egynéhány, aki nem az öregtől nyerte tudományának fundamentumát. Vetélkedtek egymással, hogy mikép tiszteljek meg egykori kedves tanítójukat.

Hanem az öreg csak szomorúan tekintett szét az ünneplő közönségen, néha-néha kövér könnyecseppek gördültek le ősz szakáán.

De hát megtörtént, mert meg kellett történnie a dolognak. Fényesen elbúcsúztatta a megyefőnök a várostól, a kollégáktól, a növendékektől. Este fényes közvacsora volt. Mindenfelől szólt hozzá a dicséret, a magasztalás... de ez őt nem vidította föl, csak ilt szó nélkül és hirtelen otthagyt bennünket szó nélkül.

«Minden esuda három napig tart», mint a közmondás tartja. Erről az ünnepről, meg Gyuri bácsiról is megfélekedezett csakhamar a város... folytak a napok, mint azelőtt. Gyuri bácsi osztályát fiatal erő foglalta el.

Úgy két hét mulva, amint szokásunk szerint a tanítás megkezdése előtt az iskola folyosóján sétalगतunk és a napi eseményeket tárgyaljuk... halaványan, könnyes szemekkel elénk csoszog az öreg kolléga.

— Kedves kollégák, édes fiaim... nem birom tovább... így nem élhetek — szólt zokogva, könnyeit törölgetve.

— Mi az? Mi történt, Gyuri bácsi? — szoltunk majd mindnyájan egyszerre.

— Semmi... semmi sem történt — válaszolt szakadozott hangon — csak egy kéréssel jövök hozzátok... mert így nem maradhat... nem lehet... nem lehet... nem birom tovább.

— Csak ki vele! Mondja csak ki, bátyám! Ha lehet, segítünk — szoltunk az öregnek.

— Engedjétek meg, édes fiaim, hogy így iskola előtt minden nap eljöhessek ide, közzetek, erre a folyosóra, melynek tégláit felszázadnál tovább koptattam!

— Szivesen, édes bátyám. Csak jöjjön! Még örülni is fogunk, ha egyben-másban jó tanácsát hallhatjuk.

— Köszönöm, édes fiaim, kedves kollégáim. Akkor nyugodtan tűröm számkivetésemet. Mert látlak benneteket, akiket úgy megszoktam: látom a nyüzsgő gyermekereget és azt gondolom, hogy most mindjárt kezdődik a tanítás, nekem is mennem kell osztályomba...

És a jó öreg minden nap hűségesen megjött délelőtt, délután óra előtt és óra után. Ott járt közöttünk. Ő volt a legelégkebb társalgó. Ő zsörtölődött legjobban a szállingó gyermekekkel: «Te, Miska, már megint nem fészülködöttél!... Te, Józsi, milyen a eszimád?... Te, Gyuri, nem tudsz hangosabban köszönni?» — és más százféle dolgot is ő tartott számon. Ő csinált rendet, ha egyik-másik gyermek kirugott a hámból... És nyugalma visszatért. Örömmel, ruganyos

léptekkel sietett az iskolába, ha esett, ha fujt, mindaddig, míg évek múlva, örök nyugalomra nem vonult.

Akkor nem értettem az öreg fájdalmát. Mint fiatal, gyerekeMBER mosolyogva hallgattam panaszaikat. Nem tudtam elhinni, hogy azok a gyermekek, akik neki annyi aggodalmat, kellemetlenséget, szomorúságot, talán bajt is okoztak évtizedeken át, mikép tölthették be tanítójuk szívét-lelkét annyira, hogy még akkor is, mikor nyugalomba vonult, keresve-keresse az alkalmat, hogy legalább csak láthassa őket, hogy hozzájuk csak egy-egy szót szólhasson... mikor azoknak már nincs reá szükségük... mikor azok között már nincs helye.

Most már érzem, teljesen átérzem a jó öreg fájdalmát... átérzem évek óta.

Igaz, hogy azt csak annak köszönhetem, hogy azóta félszázad elmúlt és a fiatal kistanítóból nyugalmazott öreg bácsivá lettem.

Kárpáti Endre.

Óvjuk a gyermekek egészségét.*

I.

Orvosok véleménye, hogy a legtöbb sorvasztó testi baj oka ifjú-, sőt gyermekkori időkre vezethető vissza, amikor a szülők szegénysége, nemtörődömsége, nem ritkán átöröklés, de még az egyén könnyelműsége hinti el a későbbi romboló veszedelem csiráit.

Itt és pedig kizárólag itt keresendő a baj főeszke! Addig, amíg az egyéni és társadalmi nevelés intézői csak élelmes embert, nem pedig egészséges embert akarnak nevelni, nem fognak javulni az állapotok!

Egészséges nevelés? Nálunk? Ahol a bölesőben a mákhéj, azontúl a pálinkás kenyér a mindennapi eledel, majd az iskolában 2 m. magas tanterem 120 növendékkel nyomorékokat nevelő padok 7—10 növendéktől zsúfoltan; azután az ifjúkorban a korcsmázás, később a kártya, löverseny, színház, osztályvers-játék... Mind, mind csak arra valók, hogy az ideges élvhajzás érdekeit szolgálják, nem pedig a közegészséget!

De nézzünk szét a nagyvilágban! Kiáltó példák állanak előttünk! Anglia, Svájc, Németország okszerű, következetesen az egészségre nevelő rendszerével ellentétben ott van az élvezetekben elmerülő s már a bölesőben élni tanító Páris, ahol a milliókra menő lakossággal szemben százezrekre berendezett, állandóan zsúfolt köz- és magánkórházakat és nazaretumokat látunk, úgy hogy maga a hatóság is arra számít, hogy minden 4-ik ember ápolásra szorul.

Szerintem az egészség megóvásánál figyel-

* A székesfehérvári egyházmegyei róm. kath. tanítóegylet közgyűlésén jutalmat nyert értekezéséből.

men kívül nem hagyhatók a következő eszközök:

1. Az első és legfontosabb a *vallás-erkölcsös nevelés és tanítás!* Sőt nemcsak legfontosabb, hanem egyszerűen nélkülözhetetlen. Nélkülözhetetlen pedig olyannyira, hogy ennek hiánya az egyéb egészségre nevelő módszerek eredményét is egyszerűen megsemmisíti. Igaz, azt mondja a példabeszéd: «Csak egészséges testben lakhatik egészséges lélek!» de viszont ha a lélek beteg, romlott, úgy annak jelei okvetlenül felismerhetők a fizikumon, a külsőn. És a gyenge lelkű egyén karja is ernyedten hanyatlik alá, ha kitartó munkáról van szó! A vallásosság és erkölcs adják meg a tudás zamatját s e három együtt egy fejjel emeli ki az egyént a közönségesek sorából. A Herkulesnek, a Títánnak tiszteletreméltó tartalmat csak a vallás és erkölcs ad s végre is az izom csak gép marad, amelyet a lélek kormányoz.

2. Az egészség óvásának második eszköze a *test- és egészségtan, mint a népiskola tantárgya.* Igaz ugyan, hogy ez inkább népies, mint tudományos formával bírhat, mégis, ha a gyermekek elé állítjuk az egészséges ember ideálját s vele szemben rámutatunk a betegségek romboló hatására, és különösen ha a betegségek keletkezésének okszerű magyarázatát adjuk, végre ha házilig előállítható óvszereket, védőeszközöket, talán az első segítség elemeit is megismertetjük: már jó munkát végeztünk, mert növendékeinket legalább is óvatosabbakká tettük.

3. A *tanító személye* természetesen követéreméltó például álljon. Rendszeres tisztasága, csinos, izléses, mindenkor időszerű öltözködése, óvatossága az időjárás viszontagságaival szemben irott törvényképen fog fönmaradni növendékeinek emlékében és csak megerősítése leend elméleti előadásának.

4. Az *iskolahelyiség* (tanterem), hogy az egészségre megfelelő legyen, figyelembe kell venni annak elhelyezését (fekvését), berendezését és tisztántartását!

Fekvését illetőleg, ha rajtam állana, minden tantermet ablakaival keletnek, vagy legalább is északkeletnek építenék. Ez igen befolyásolná a tanterem hőmérsékét, mert délelőtt a leghidegebb időben is pár verőfényes napsugár hatolhat a terembe és meleg nyárban a délutáni perzselő napsugarak sem érnék. Ugyanezen tény jóleső hatással lenne a tanterem megvilágítására is. A tanterem legyen kellő magas és terjedelmes, továbbá falai föltétlenül meszelve legyenek.

A *berendezés* ne nélkülözze a legelemibb pedagógiai szabályszerűséget is, nem szólva padokról, egészséges fűtésről, ablakokról. Ezekről már sokszor volt szó.

De legfontosabb a tanterem szellőztetése és tisztántartása. Hisz ezt a tanító legközvetlenebb érdeke is követeli. Fullasztó levegőjű, piszkos iskolában teher a tanítás! Azon tanító, aki növendékei egészségének lelkiismeretes gondvise-

leje, minden szünetet felhasznál a szellőztetésre. Megkiváncsoltak azonban, hogy a gyermekek a szellőztetés tartama alatt a teremben ne tartózkodjanak. A tisztántartást illetően, ha énrajtam állana, a söprést véglegesen beszüntetnem, mert az iskolai piszok legártalmasabb része, az úgyszólván légnemű bacillusok, miázmák ahelyett, hogy mint kellene, eltávolíthatnának, éppen a söprés által csak a levegőbe felkavartatnak, hogy újra leszálljanak s tovább fertőzzenek. Legcélszerűbb egyszerű, de minél súlyosabb s vízzel telített rongydarabokkal, zsákkal az iskola padlóját föltörölni, de legalább naponként; különben ez sem vezet célra. Erős lúggal hetenkint suroltatnám, s havonként egyszer fertőtlenítném arra alkalmas szerekekkel a tantermet.

5. *A gyermekek testi egészségének óvására szükséges a tisztaság, illetőleg a test ápolása és a helyes öltözködés.* Kollegák! Ti nyilatkozatok, hogy helyenkint mi is az ügynevezett tisztaság! Hisz a faluban még az öregje is csak vasárnap mosakodik. Pedig a tisztaságnak legolesőbb, legjobb, legegészségesebb eszköze a tiszta hidegvíz!

Biró János.

EGYESÜLETI ÉLET.

A tanító közsegi képviselő tagja. Az udvarhelyi róm. kath. esperesi kerület tanítói egyletének sóvidéki köre 1908. évben Székelyszentléleken tartott gyűlésében elhatározta oly mozgalomnak a megindítását, mely szerint a legközelebbi revízió alá kerülő s a községek rendezését célzó törvényben mondassék ki, hogy az elemi iskolai tanító hivatalból tagja a képviselőtestületnek. Az egyesület megbizta az elnökséget, hogy ezen határozatát a Kath. Tanügyi Tanács elé terjessze, hogy azzal a magyarországi Kath. Tanítók Országos Bizottsága is foglalkozzék s így országos tekintély kölcsönöztesse a mozgalomnak. A napokban érkezett be a Tanács elnökségéhez *Tanács István plébános-einök és Gyűresóvár István körjegyző* aláírásával a sóvidéki kör indokolt határozati javaslata.

IRODALOM.

A Szent-István-Társulatnak az 1908—9. iskolaévre érvényes hivatalos tankönyvjegyzéke kívánatra ingyen és bérmentve haladéktalanul megküldetik. Tartalmazza az elemi és felsőbb nép- és polgári iskolák, tanítóképzők és egyéb oktatási intézetek használatára egyházhathatóságilag és miniszterileg is engedélyezett tankönyveket és tanszereket.

A tanítói könyvtárak hivatalos jegyzéke. Apponyi kultuszminiszter a napokban adta ki 31.851. számú körrendeletét a kir. tanfelügyelőségek számára, melyben az ingyenes elemi népiskolai oktatásra vonatkozó 1908. évi XLVI. törvények folyó év szept. 1-én hatályba lépő részére hívja fel a figyelmet s ad utasításokat. Az említett törvény 8. §-a szerint az állami elemi iskolák tanulói az új iskolaévtől kezdve

tandíjat nem fizetnek, e helyet csupán 50 fillér beiratási díjat. Az ezen címen beszédett összeg a törvény 1. §-ában foglaltak szerint kizárólag az ifjúsági és tanítói könyvtárak gyarapítására fordítandó. A törvény eme rendelkezései a katolikus elemi iskolákra vonatkozólag csak a jövő, vagyis az 1910. év szeptember elsejével lépnek életbe. Így tehát a kath. tanítóság még csak másfél év múlva lesz azon rég áhitott helyzetben, amibe az államiak már ez év őszén jutnak, t. i., hogy tanítói könyvtárt létesíthetnek, illetőleg azt gyarapíthatják. Ebben a tekintetben vezérfonálul fog szolgálni az a hivatalos tanítói könyvtárjegyzék, melyet az Országos Katolikus Tanügyi Tanács helybenhagyásával a Szent-István-Társulat ad ki. E jegyzék összeállításának munkálatait tudományos, irodalmi és közéletünk legkiválóbb tekintélyei végzik oly lelkiismeretességgel, alapos szakértelemmel és tág körültekintéssel, hogy céljának tökéletesen meg fog felelni. A kath. tanítóságra nézve ez lesz a hivatalos jellegű, tehát kötelező erővel bíró könyvtárjegyzék, azonban nagy hasznára lesz a közsegi és állami tanítóságnak is, minthogy más könyvtárjegyzék ezideig nincsen és hamarjában nem is fog megjelenni. Ugyanis az állami tanítóság számára szánt könyvtárjegyzék oly lelkiismeretlen és gonoszszándéku munkának a silány terméke, — amint ezt a «Népnevelő» mult évi nov. 1-i számában kimutattuk — hogy a kultuszminiszterium nem hagyhatta jóvá. A Szent-István-Társulat tanítói könyvtárjegyzékének munkálatai már a befejezés stádiumában vannak s rövidesen ki is kerül a sajtó alól, amit annak idején jelezni fogunk.

Most került ki a sajtó alól a róm. kath. papság évkönyve és névtára az 1909—10. évre. Az érdeklők nagy szükségét érezték e Névtár új kiadásának, minthogy az utolsó — 1907. évi — kiadás már nagyon sok részben elavult s a sok változás folytán megbízhatatlanná vált. A 34 ivre terjedő vastkos és csinos kézikönyv — élén X. Pius pápa legújabb arcképevel — elejétől végig csupa pontos adat és útbaigazítás. Az *Évkönyv* tartalma: Naptár 1909-re és 1910-re. A csillagászati esztendő. A polgári esztendő. Törvénykezési-szüneti napok. Normanapok. Mozgó ünnepek 1909-től 1930-ig. Római naptár. Örök naptár. Könyvelési táblázatok. Időösszehasonlító táblázat. Általános mértéktáblázat. Érepenz-összehasonlító táblázat. Kamatszámítási táblázatok. Posta és távirtdai tarifák. Különféle díjak, illetékek és adók. *Budapesti Kalauz.* Szakorvosok Budapesten. A névnapok napirendben. *A római kath. anyaszentegyház központi kormányzatának névtára.* (A római pápák hiteles történelmi sorrendje. A bibornokok szent kollegiuma. A római kuria szervezete és beosztása. A férfi szerzetesrendek általános főnökei.) A Magyarországon adományoztatni szokott *címz. püspökségek, jaad. és címz. apátságok és prépostságok jegyzéke* a hivatalos «Királykönyv» szerint. A *Névtár* tartalmazza az összes magyarországi róm. kath. egyházmegye beosztását, személyzeti adatait az 1908. decemberi állapot szerint. A mindkét szertartású magyar kath. egyháznak minden egyes tagja föl van itt sorolva a maga helyén. Minden egyes plébániának feltüntetett legfontosabb adatait (megye, utolsó posta, vasut, táviró, kegyur, hívek száma és nemzetisége stb.) A *Névtár*t befejezi a szerzetes papság névtára s végül az egészet követi egy nagy gonddal összeállított, pontos *helységnév és személynévmutató*, mely maga

5 ivnyi területet foglal el. E kitérő kézikönyv nélkülözhetetlen hivatalok, plébániák, irodák, szerkesztőségek, kereskedők, hatóságok, iskolák, iskolaszékek, tanítók, stb. részére. Ára füzve 6, kötve 8 korona. Megrendelhető és kapható a kiadó *Szent-István-Társulatnál* és minden hazai könyvkereskedésben.

A keresztyén gyermeknevelés tizparancsolata.
«A kő az ifjúság, azé a jövő.» Közmondással várt már mostanában, mert mindenki érzi ennek az igazságát. Az ifjúság az Egyház reménye; de a hit ellenesei is ettől várják céljuk elérését. Mindkét tábor az ifjúságot magának akarja tanítani. A jó tanításnak, a keresztyén oktatásnak egyik segédkönyve «A keresztyén gyermeknevelés tizparancsolata» c. mű, melyet *P. Fulöp Cyrill kármelita áldozópap* írt. A bevezetésben a szem elé állítja a gyermeket, mint Isten ajándékát, majd a nevelésről emlékezik meg általában. A nevelés tizparancsolatát szebbnél-szebb példákkal fűszerezi. A könyv külön fejezetei ezek: 1. Imádkozzál gyermekeidért és gyermekeiddel, szenvedj értük. 2. Szeresd gyermekeidet. 3. Légy igazságos gyermekeiddel szemben. 4. Urakodj gyermekeid fölött. 5. Oktasd gyermekeidet. 6. Adj jó példát gyermekeidnek. 7. Gyakorolj fölügyeletet gyermekeid fölött. 8. Tarts távol gyermekeidtól minden bűnalkalmat. 9. Jutalmazd és büntesd gyermekeidet. 10. Gondoskodjál gyermekeid testi fentartásáról és jólétéről. A 240 oldalas 8-adrét alakú könyv ára csak 2 kor. Megrendelhető a *Szent-István-Társulat* könyvkereskedésében.

Megjelent az **Órangyal**, képes gyermekújság husvétii száma, a következő tartalommal: Első áldozáskor (Költemény). A husvétii nyulacska (Elbeszélés) Emmausz (Elbeszélő költemény). Irénke első szentáldozása (Elbeszélés). A hóvirág (Költemény képpel). A vércse (Leírás, képpel). Ki szereti szüleit legjobban (Elbeszélés). Irma születése napja (Elbeszélés). Az élénken szerkesztett, tartalmas újságot melegen ajánljuk. Megjelen minden hónapban kétszer, *Győrött*. Az egész évre 2 korona. Kívánatra mutatóványt is küld szerkesztőség.

VEGYESEK.

Tanszereket és teljes iskolai berendezéseket jutányosan és előnyös fizetési feltételek mellett szállít s költségvetésekkel készséggel szolgál a Szent-István-Társulat könyvkiadóhivatala és könyvkereskedése r. t. Budapesten.

Az ipari szakoktatás szakfelügyelete. A népoktatási intézetek már évtizedek óta küzdenek azért, hogy ezen iskolákat teljes mértékben arra hivatott szakfelügyelők vezessék és irányítsák. Amit a magyar népoktatás elérni ezideig nem tudott, azt megvalósította a kereskedelemügyi miniszter az ipari szakiskolákra nézve. Ugyanis Kossuth Ferenc kereskedelemügyi miniszter az állami ipari szakiskolák és iparos továbbképző tanfolyamok szakszerűségének és gyakorlati irányának biztosítására, az általános felügyelet kiegészítésére szakfelügyeletet szervezett. A szakfelügyelet feladata az lesz, hogy a szakiskolákban és tanfolyamokon az oktatás gyakorlatias iránya fölött őrkdjék, továbbá gondoskodjék arról, hogy a tanítás az ipari élet igényeihez alkalmazkodjék és hogy az oktatás kellő figyelemmel legyen az egyes iparágak mesterségbeli és iparművészeti szükségleteire. A szerzett megfigyelések alapján arra kell törekedniök a szakfelügyelőnek, hogy az oktatás elméleti és gyakorlati részének összhangzásba hozatalával a növendékeknek mesterségükben való megélhetést biztosító kiképzést nyújtsanak. A szakiskolák fölött való szakfelügyeletre a miniszter kiváló szakférjakat jelölt ki, a tanfolyamok szakfelügyeletével pedig a helyi viszonyok figyelembevételével az iparoktatás kiváló szakférjit bízzák meg.

A hitfelekezeti tanítók lakáspénze. Sok panasz hangzik fel a hitfelekezeti tanítók lakáspénzének vagy természetben adott lakásellátásának kérdésében. Egy ily panaszra adó okot szüntetett meg Apponyi Albert gróf vallás- és közoktatásügyi miniszter akkor, midőn 8056. számú rendeletével jóváhagyott e tárgyban egy közigazgatási bizottsági határozatot. Az eset a következő: Egyik felekezeti tanító folyamodott az iskola fenntartójához, hogy mivel állomáshelye a III. lakbérosztályba tartozik s így az 1907. XXVII. t.-c. 2. §-a alapján 360 korona lakbér és 20 korona kertilletményhez van joga, azt az egyházköztség 1907. július 1-ig visszamenőleg adja meg. Az iskolafenntartó a kérelmet nem teljesítette. Arra támaszkodott, hogy 1910. szeptember 1-ig erre a törvény alapján nem kötelezhető. A vármegyei közigazgatási bizottság azonban a tanítónak adott igazat s a következőképen indokolta meg ítélezését: «A hitközséget a tanítókat megillető törvényszerű lakáspénznek és kertilletménynek biztosítására kötelezni kellett, mert a hitközség anyagi helyzeténél fogva e tanítói illetménynek viselésére képesnek minősítettett, továbbá mert a közokt. m. kir. miniszter az 1908. évi június hó 26-án 69.933. sz. a. kelt elvi jelentőségű rendeletében kimondotta, hogy az 1907. évi 27. t.-c. által megállapított illetmények biztosítása tekintetében ugyanis időbeli szétválasztás annál kevésbé eszközölhető, mert midőn az... i hitközség mint iskola fenntartó az 1907. évi XXVII. t.-c. 2. és 3. §-ának alapján a tanítók alapfizetését, korpótlékait az idézett törvény által megállapított összegekig államsegély igénybevételével már biztosította, rá nézve a törvény egész terjedelmében kötelezővé vált.» A miniszter ezt a határozatot jóváhagyta.

Az osztrák gimnáziumok reformja. Az osztrák közoktatásügyi miniszter az osztrák gimnáziumok számára kiadott tanítási tervben sok szerencsés methodikai és didaktikai újítást tesz: így a földrajzi és szabadkézi oktatásnak nagyobb súlyt kölcsönöz azzal, hogy a földrajzot a felsőbb osztályok számára, a szabadkézi rajzot pedig az alsóbb osztályokra is előírja. A német nyelv oktatásában az írásbeli *dolgozat* számát csökkenti, ellenben nagyobb *gondot* kell majd fordítani a *tanárroknak arra, hogy a tanulók megtanuljanak irodalmi stílusban beszélni.* A történelmi oktatásban a haditörténeti részleteket mellőzni fogják s e helyett a történeti események *pragmatikus összefüggésére* irányítják a tanulók figyelmét. A fizika terén a tanároknak több gondot kell fordítani a *megfigyelő* képesség fejlesztésére.

A háziipari oktatás a népiskolában. A közügyességi oktatás terén követésre méltó példát találunk Duffek Mihály újpesti tanító eljárásában. Ő ugyanis Apponyi Albert gróf azon rendeletét, hogy a kézimunka oktatást az újpesti iskolákban kötelezően tanítsák, úgy hajítja végre, hogy nemcsak a tantervben előírt kézimunkát tanítja, hanem hasznos tudnivalóval bővíti a tanítás anyagát. Duffek ugyanis azt tapasztalta, hogy a szegény osztályhoz tartozó szülő nem szívesen adja gyermekének azt a néhány fillért, amelyet a kézimunka nyersanyagára követel; tehát az igazgató beleegyezésével olyképen módcsította a kézimunka tantervét, hogy a gyermekeket megtanította olyan dolgokra is, amelyeknek hasznát a szülő is látja: háncsból kosarakat és mindenféle holmit fonott a tanulókkal s a kész munkát rendelkezésükre bocsátotta. Egy-egy ilyen kosárka nyersanyagának ára öt-hat fillér s a piacon megveszik nyolcvan fillérért, a szebb dolgokért pedig 2-3 koronát is fizetnek. A gyermektől azután megtanulja a szülő is a hasznos kézimunkát és szépen jövedelmező mellékkereseti forrásra tesz szert. Most husvét előtt például alig volt ház Újpesten, amelyben ne fontak volna kosárkákat (husvétii tojás-formára is) és más alkalmi árút az ünnepre. Szalaggal, virággal földiszítve, igen szépen fest ez a holmi s a közönség szívesen vásárolja és elég jól meg is fizeti. Ez a slójdoktatás bizonyára többet ér a német rendszerek sikertelen majmolásánál.

Kántorok katonai szolgálata. A «Közművelődés» után közöljük a következő sorokat: Az elemi népiskolák napirenden lévő államosítása magával hozza a tisz-

tán csak kántori állások szükségszerű rendszeresítését. Hogy miért? az bővebb indokolásra nem szorul, de nem is tárgya jelen soraimnak. Itt csak arra akarok szorítkozni, hogy, vajjon olyan fiatal kántorok, kik nem tanítanak, hanem csak a kántorságot teljesítik, nem tennének-e eleget katonai kötelezettségüknek, ha póttartalékba helyeztetnének? A törvény azt mondja: «ha különös tekintet érdemlő családi viszonyok forognak fenn: akkor csak a két hónapi katonai kiképzetésre kell a szabadságolt katonának bevonulnia.» Kántor és egyházközség között eléggé s «különös tekintet érdemlő családi viszonyok forognak fenn» és mégis pl. a esikszentdomokosi kántort hároméves katonai szolgálatra hívták be, hol éjjel a VI-ik Zsolttár 7. és 8. verseit énekelheti, nappal pedig saját szemével láthatja, hogy: «Zsindélyezik a kaszánya tetejét.» A törvény azt is mondja: «a tényleges katonai szolgálat alól fölmenthető és póttartalékba helyezendőek azok, akik valamely mezői gazdaságban maguk gazdálkodnak.» Hát a kántorok is maguk egyedül gazdálkodnak, mint kántorok az Úr szőlőjében. Minthogy tehát egyházközség és kántor egymás nélkül el nem lehetnek: papi és tanítói gyűlésekből ajánlatos volna felfolyamodni a honvédelmi miniszteriumhoz a végből, hogy a tisztán csak kántori állásban működő kántorokat — amennyiben katonai szolgálatuknak még eleget nem tettek — póttartalékba helyezze. *Károly Mihály* plébános.

Halálozás. *Fekete* Károly bácsmadarasi róm. kath. tanító életének 46-dik, tanítói működésének 23-dik évében, a halotti szentségek ájtatos felvétele mellett e hó 5-én elhunyt az Úrban. Temetése e hó 7-én, nagy részvét mellett történt. Özvegyet és 4 arvat hagyott hátra.

Szerkesztői üzenetek.

F. J. Nem. — **M. A.** Beérkezett. Felhasználjuk. — **D. M.** Állami és községi hivatalnokok és szolgák hitközségi iskolai adót fizetni kötelesek. Lásd: V. K. M. 1887. évi július hó 20-án kelt 8.100. sz. rendeletét. — **K. T. 1.** Okleveles tanító csak véglegesen alkalmazható, próbaidőt az 1907. évi XXVII. t.-c. nem enged meg. — **2.** Oklevél nélküli egyénnel mint segédtanítóval ideiglenesen csak egy évre tölthető be a rendszeresített tanítói állás. Ez a tanítói állás biztosításáért van így. — **3.** Az új állás szervezéséhez kérhetnek államsegélyt a törvényben előírt módon. — **4.** A személyes megjelenés csak kántori állásoknál jogosult, a tisztán tanítói állás betöltésénél ez fölösleges kötséggel terheli a pályázókat. — **P. F.** A törvény értelmében jogos igénye van arra, hogy mint nős tanítónak megfelelő lakást adjon a fenntartó. Ez elől nem zárkozhatik el az iskolaszék. Forduljon az egyházi hatóságához kérelemmel. — **M. K.** Hogy mikor tart majd az Orsz. Kath. Tanügyi Tanács ülést, azt most már mi sem tudjuk. Az említett ügy elég sürgős volna arra, hogy a Tanács megtegye a szükséges lépéseket a siker érdekében. — **Cs. P.** Az eszmet helyeseljük. — **K. F.** A 40 kor, különbözetet a fenntartó megadni köteles, mert a díjlevélben megállapított jövedelmet csökkenteni nem szabad. — **K. E.** Köszönet. Közzétettük. — **G. Gy.** Köszönet az értesítésért. — **Többeknek.** A kérvények elintézését megsürgetjük. — **M. I. 1.** A szabadsági idő alatt is élvezi fizetését. — **2.** Húsz évi beszámítható szolgálat után 1500 korona fizetés mellett 900 korona évi nyugdíj illeti meg. — **3.** Az Orsz. Kath. Tanítói Segélyalaptól kérhet segélyt. A plébános-igazgató útján küldje be kérvényét dr. Walter Gyula prelátnak-kanonok elnök úrhoz, Budapest, IV., Pápay-utca. — **4.** Fia számára 100 kor. évi ösztöndíjat nyerhet. A pályázatot és feltételeit közölni fogjuk, amint azt az elnökség közlése teszi. — **T. I. Vörösbereány.** A kir. tanfelügyelő köteles elfogadni és a miniszter úrhoz felterjeszteni a kérvényt, mert hogy a korpótlékért mikor adassék be a kérvény, azt miniszteri rendelet írja elő. — **Iskolaszék.** Részvénytársaságok, miután felekezethez nem tartoznak, iskolai adóval meg nem

róhatók. Lásd V. K. M. 1891. évi április 20-án kelt 14.705. számú [rendeletét. — **B. Gy.** Elfogadhatja, de az egyházi főhatóság engedélyét is kérje. — **R. M.** A tanító csak arra kötelezhető, amire a díjlevél kötelezi. A fegyelmi szabályzat még nem jelent meg. Lapunk ismertetni fogja.

Felelős szerkesztő: **Ember Károly.**

Kérelem! Zavarok és késedelmek elkerülése végett minden hirdetésre vonatkozó levelet a kiadóhivatal címére — nem szerkesztőség — kérünk küldeni.

PÁLYÁZATOK.

Győri püspöki megye.

A szarvközi (Sopron m.) iskolaszék osztálytanítói állásra pályázatot hirdet. Határidő *április 28.* Fizetés: ezer korona, butorozott szoba téli fűtéssel. Az állás azonnal elfoglalható. *Az iskolaszék.* 211 1—1

Nyitrai püspöki megye.

Bicskefalui (Trencsén m.) kántortanítói állomásra *április 27-ére* pályázat hirdetetik. Javadalmazása: lakás, melléképületekkel, házikerttel, 3 hold szántófölddel. Képzésköltségek és természetbeni szolgálmányok fejében a hitközségektől 606 korona 88 fillér: államsegély kérelmezés folyamában. Kötelessége: osztatlan iskolában tanítani, ismétlősöket oktatni, minden kántor funkciót végezni. Zenében és magyar nyelvben teljesen jártasok okmányokkal felszerelt kérvényeiket az iskolaszéki elnökséghez küldjék be. Személyes megjelenés kívántatik. *Markovics Kelemen* plébános, iskolaszéki elnök. 208 1—1

Szepesi püspöki megye.

A szepesmátyásfalvi róm. kath. kántortanítói állomásra *április 20-ára* pályázat hirdetetik. Fizetés 1000 korona. Folyamodványok kellően felszerelve helyi iskolaszékre címezve, ft. *Krávez Páter* szepesófalvi kerületi tanfelügyelő urnak Hanusfalvára u. p. Szepesófalu küldendők. 204 2—2

Székesfehérvári egyházmegye.

Csepeli (Pest m.) róm. kath. kántortanítói állásra *április 27.* határnapra pályázat hirdetetik, a választás *április 29-én* d. e. 9 órakor lesz. Jövedelem: lakás három szoba, konyha és mosókonyhaból áll, továbbá padlás, pince, istálló, faszín, udvar, kert és szérűskert. Képzésköltségek 460 kor., 21 kh. szántóföld csak haszonbér élvezete jár: 490 kor., 12 köbméter puha hasabfa, 40 köteg rózse, 42 hl. rozsváltság 400 kor., ostsütésért 12 kor., alapított szentmisék után 44-13 kor. stóla körülbelül 600 kor. és korpótlék államsegélyből. Megkivántatik a magyar és német nyelv ismerete, tökéletes orgonálás és a gregoriánének teljes ismerete. Előleges ének és orgonaproba megengedtetik. Kérvények *Zeltner Sebő* esperes-plébánosnál Csepelen (Pest m.) benyújtandók. 210 1—2

Veszprémi egyházmegye.

A bőszenfai róm. kath. osztálytanítói állásra pályázatot hirdetünk. Javadalmazása: egy butorozott szoba, konyha, fűtés, tisztogatás és 1000 korona. Tannyelv magyar, de németül is kell tudni, írás-olvasás németül is tanítandó. Kántoriakban segíteni köteles. Az állás azonnal elfoglalható. Kérvények *április 23-ig* beküldendők. Bemutakozás előnyös. U. p. Gálosfa. *Iskolaszék.* 209 1—1

Olesó árban eladók hathónapos fajtiszta ezüstszőrme nyulakat: hathetesekre előjegyzést elfogadok. *Seiler Bélint*, néptanító, Villánykövesd. (Baranya m.)
207 1-1

HEGEDŰK,

fuvalák, tárogatók, grammo-
phonok és minden egyéb hang-
szerek csekély havi törlesz-
tésre kaphatók

NOWOTNY J.

Budapest, VI. ker., Nagymező-utca 21. sz.

Nagy választék gramophon-lemezekben.

Kerjen hangszer-árjegyzéket.

41-11.

ELADÓ!

174

Riparia Portalis sima I. oszt. 200.000 (ezre 18 K), gyökeres 150.000 (ezre 28 K) II. oszt. 20 K.
Rupestris Monticola — európai vessző —
és Delawareből sima és gyökeres. A Delaware kiváló minőséget adó direkttermő, melyet nem kell permetezni.

Ermelléki bor. Asztali: 1908 évi fehér 32 K, vörös 40 K. A késői szüret tolytán kiváló minőségű.

Fajborok: Olasz és Rajnai Rizling, Delaware, Muskotály, Borminta 1/2 liter ingyen, negyedliter 70 fillér, félliter 1 K. A Delaware részletes ismertetését s a szállítási feltételeket magában foglaló árjegyzékemet ingyen és bérmentve küldöm meg.

Söpjings Endre szőlőtelepe

Székelyhídon (Biharmegye).

Stampay ének- és imakönyve.

(XV. kiadás. 256 oldal. 24 oldalas kotta ingyen) amely 30 és 50 filléres kötetekben, tízre egy példánnyal kapható Kőbölkúton, Esztergom megyében. jövő évben áremelés nélkül bővítve lesz. Szíves hozzászólások május végéig kéretnek. 192 5-12.

□□□ Szőlőoltvány! □□□

Régiszőlők hiányainak pótlására 2 éves gyökerű száza	20 K
Gyökeres fásoltvány	ezre 180 K
" szépséghibával	90 K
" zöldoltvány	160 K
Sima	90 K
Gyök. riparia portalis vastag	32 K
" 2 éves	40 K
Sima riparia portalis	18 K
" vékony	8 K
Gyökeres hazai nemes vessző	30 K
Sima	10 K

40 legjobb fajban, teljes jutállással, azon kötelezettséggel, hogyha a küldött anyag meg nem felel, azt visszaveszem s pénzt visszaadom. — **Árjegyzék ingyen.** Le van benne írva a Csodaszőlő, Pozsonyi fehér, Muscat Ottonel, Csabagyöngye. — Hegyi borok eladása. 73 11-12

SZÉKELY L. JÓZSEF Gyöngyös, Szent Urbán-templom.

Az Orsz. Kath. Magyar Iskolaegyesület szerződést kötött a Gazdák Biztosító Szövetkezetével a Kath. Egyházi Javaknak Biztosítása érdekében.

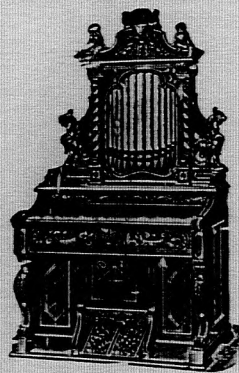
Az iskolaegyesületnek ezzel az a szándéka, hogy az összes egyházi javak: püspökségek, káptalanok, szemináriumok, szerzetesrendek vagyona, az egyes egyházmegyék területén levő templomok, iskolák, plébániák, tanítói lakások stb. egy helyen és pedig a Gazdák Biztosító Szövetkezeténél biztosítsassanak s az abból befolyó jutalékok az Iskolaegyesületet illessék meg kath. céljaink és érdekeink szolgálatára. Ezeknek a javaknak biztosításán kívül felvette munkakörébe a magánfelektől szerzendő biztosítási ügyletek lebonyolítását is a tűz-, jég- és életágazatban. Ez utóbbiak biztosításait az alapszabályok szerint megalakítandó plébániai csoportok útján kívánja lebonyolítani. Amiért is felkérjük a plébános, káplán és tanító urakat, legyenek szívesek ebben a munkálkodásunkban bennünket támogatni. — A Gazdák Biztosító Szövetkezte az Orsz. Kath. Magyar Iskolaegyesülettel egyetértve egy központi irodát szervezett a biztosítási ügyletek lebonyolítására, ami

Budapest, VIII., Baross-utca 10. szám

(Gazdák Biztosító Szövetkezte) alatt van, érdeklődők ide szíveskedjenek felvilágosításért fordulni, amit minden esetben mindenkinek készséggel fogunk megadni.

Az Orsz. Kath. Magyar Iskolaegyesület központi irodája.

38 13-26

Elsőrendű légszívó-rendszerű harmoniumok speciális beszerzési forrása
— Monarchiában. —

Elismert elsőrangú műemkek csak a Zimmermann-féle

HARMONIUMOK.

Ausztria-Magyarországi képviselője:

Hörl Nándor, Pozsony,

Ventur-utca 24. szám.

ÁRJEGYZÉK INGYEN.

Főtiszt, papság és tanároknak részletfizetésre. Üzletek: Lipcse, Szt-Pétervár, Moszkva, Riga és Londonban.

Orgona-harmoniumokat

mindkét rendszer szerint legolcsóbban szállít

PAJKR REZSŐ és TSA

Budapest, X., Delej-utca 11/B (Tisztviselőtelep.)

Pedális harmoniumok mindkét rendszer szerint és minden nagyságban pontos orgona-méretekkel templomok, szemináriumok részére és mint gyakorló orgonák. **Bérmentes szállítás az utolsó vasúti állomásig.** Tanároknak s lelkészeknek különös szíveskedéssel. Árjegyzék ingyen és bérmentve. Részletfizetés engedélyezve. 93